

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Studijní program: Etika a kultura v mediální komunikaci

Marie Anna Mazáková

Pěstounská péče jako náhradní rodinná péče
a jak se zobrazuje v médiích

Bakalářský projekt

Vedoucí práce: Mgr. Renáta Sedláková, Ph.D.

Olomouc 2024

Prohlašuji, že jsem tento bakalářský projekt vypracovala samostatně a použila jsem pouze uvedenou literaturu a další zdroje.

V Olomouci, dne 11.4.2024

Marie Anna Mazáková

Velké poděkování patří vedoucí mé práce Mgr. Renátě Sedlákové, Ph.D. za cenné poznatky, komentáře, za trpělivost a čas, který mi věnovala. Mé díky směřuji také Mgr. Michaele Veteškové a Mgr. Ivaně Pustějovské, které mi se skvělým přístupem pomohly vytvořit praktický výstup k bakalářské práci.

OBSAH

ÚVOD	5
1 RODINA.....	8
2 NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE (NRP)	9
2.1 DRUHY NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE	9
3 PĚSTOUNSKÁ PÉČE (PP).....	11
3.1 TYPY PĚSTOUNSKÉ PÉČE.....	12
3.2 VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ PĚSTOUNŮ: KDO SE MŮŽE STÁT PĚSTOUNEM A ZA JAKÝCH OKOLNOSTÍ?	13
3.3 HOMOSEXUÁLNÍ PÁRY JAKO PĚSTOUNI	14
3.4 MOTIVACE PĚSTOUNŮ	15
4 MEDIÁLNÍ REPREZENTACE PĚSTOUNSKÉ PÉČE	17
4.1 DLOUHÉ VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ A MÁLO ZÁJEMCŮ O PĚSTOUNSTVÍ	19
4.2 BYZNYS?! A FINANCE	21
4.3 HOMOSEXUÁLNÍ PÁRY TO MAJÍ SLOŽITĚJŠÍ	22
5 PĚSTOUNSKÁ PÉČE V MÉDIÍCH: ANALÝZA KONKRÉTNÍCH MEDIÁLNÍCH OBSAHŮ	24
5.1 BLESK PRO ŽENY	24
5.2 DENÍK N	27
6 ETICKÉ ZHODNOCENÍ ČLÁNKU POMOCÍ POTTER BOXU	30
6.1 DEFINICE.....	34
6.2 HODNOTY	35
6.3 ETICKÉ PRINCIPY	36
6.4 LOAJALITY	36
7 MEDIÁLNÍ VÝSTUP	37
7.1 ANONCE	37
ZÁVĚR.....	38
ANOTACE.....	40
ABSTRACT	41
ZKRATKY.....	42
BIBLIOGRAFIE.....	43
ONLINE ZDROJE	44

ÚVOD

„Jízda na tříkolce je jiná než jízda na bicyklu. Ano, v mnohém je to podobné, šlape se a kroutí řídítky. Při jízdě na bicyklu však musíme navíc držet rovnováhu do stran. Jízda na kole není těžká, ale není to samozřejmost. Je to dovednost, kterou je třeba si osvojit. Podobný rozdíl je mezi náhradním a biologickým rodičovstvím. Obě jsou si v mnohem podobné, ale přesto náhradní rodiče musejí mít navíc znalosti, dovednosti a schopnosti, které biologičtí rodiče často vůbec nepotřebují.“ (Jeroným Klimeš)

Tento citát velice hezky a jemně poukazuje na rovnost, ale současně i rozdílnost mezi rodinou biologickou a náhradní. Ne vždy se nám však do rukou dostane srozumitelný materiál podobného typu, ze kterého automaticky chápeme jeho obsah. Někdy se nad různými výroky, myšlenkami a tezemi pozastavíme a probíhá v nás jakýsi vnitřní soud, zda to, co jsme se zrovna dozvěděli, odpovídá našim vnitřním hodnotám a přesvědčením, či nikoliv. A právě na tento problém v neporozumění podávaných informací chci v rámci své bakalářské práce poukázat v rovině zobrazování pěstounské péče v médiích.

Náhradní rodinná péče a její druhy jsou témata, která se mnohdy v médiích, ať už ve zpravodajství či v publicistice, promítají divákům či čtenářům zkresleně. V televizi, na internetu či kdekoli jinde vidíme pěstounské rodiny jako šťastné, bezproblémové a sluníčkové, nebo naopak zahalené do stínu stereotypů. Realita ale často bývá odlišná. Proto jsem se rozhodla ve své bakalářské práci s názvem „Pěstounská péče jako náhradní rodinná péče a jak se zobrazuje v médiích“ tuto problematiku blíže prostudovat.

Celým projektem mě bude provázet otázka: Nakolik je zobrazení pěstounské péče v médiích (v dnešním světě převážně v těch elektronických) etické? Mnohokrát se můžeme v médiích setkat s texty, ve kterých se reportéři, redaktoři či moderátoři pohybují na velmi tenkém ledu. Ve své práci prostuduji mediální obraz pěstounské péče, choulostivého, ale všudypřítomného tématu, týkajícího se dětí, rodiny a lásky.

Pěstounství je samo o sobě předmětem už dosti emotivním. Nepřidávají mu ale média jiné nepřesné hodnoty, silnější emoce či neetické podoby? Zajímalo mne, do jaké míry je o dětech v náhradních rodinách, či o samotných pěstunech hovořeno v etickém kontextu, jinými slovy, co je přijatelné a co překračuje pomyslné hranice morálně relevantního jednání (zda texty např. nepřikrášlují realitu, či ji nepopisují hůře).

Můj bakalářský projekt je rozdělen do dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická práce je složená ze dvou částí. V první části textu se stručně pokouším objasnit jednotlivé pojmy a úskalí, která se pojí s pěstounstvím. Tato část je spíše obecná, ale dle mého názoru podstatná k porozumění kontextu. Začínám slovem rodina, tento pojem je totiž v pěstounské péči klíčovým. Dále se zaměřuji na tematiku náhradní rodinné péče. Vymezuji tento pojem a následně rozebírám jednotlivé druhy náhradní rodinné péče, kterými jsou osvojení, poručenství s osobní péčí, svěřenectví a pěstounství. Po krátkých úvodních kapitolách, které osvětlují základní termíny v oblasti náhradní rodinné péče, navazuji na druhou část teoretické práce a věnuji se samotnému pěstounství. Zmínky stojí na několika typech pěstounské péče, stručné charakteristice výběrového řízení pěstounů a motivaci k výkonu pěstounské péče.

Důležitou součástí mého bakalářského projektu tvoří mediální analýza, která zaujímá analytickou část práce. Zde popisuji jednotlivé problematické aspekty zobrazování pěstounské péče v médiích. Využívám k tomu databázi českých médií Anopress. Pomocí Potter Boxu dále rozeberu konkrétní publikaci dle jednotlivých principů této metody.

Na závěru textu nalezneme shrnutí, kde dodávám i své vlastní poznatky. Práce je sepsána formou rešerší odborných zdrojů, internetových článků a odkazů, v analytickém rozboru je poté na základě databáze Anopress vypracovaná analýza mediálního zpracování tématu pěstounské péče, konkrétně rozboru internetových či tištěných médií (časopisů a novin).

Mým mediálním výstupem je podcast na téma pěstounství pod názvem *Odpustil jsi mámě a tátovi?* Vedla jsem rozhovory se dvěma lidmi, kteří vyrůstali v pěstounských rodinách a ptala jsem se jich na otázky související s jejich prožíváním a pocity při dospívání v pěstounské rodině. Jako vedlejší mediální výstup jsem si zvolila text, protože mě baví psát a myslím si, že hezky doplňuje můj podcast, který je vytvořen formou hlubokých lidských příběhů.

1 RODINA

„V zájmu každého dítěte je vyrůstat v klidném a harmonickém prostředí své rodiny, právem a povinností rodičů je výchova a péče o děti. Ideální by bylo, kdyby se každé dítě na světě narodilo do rodiny, kde bude milováno a kde bude vychovááno oběma biologickými rodiči.“¹

Tato citace hovoří o ideálu rodiny či ideální rodině, kterou připisuje výchově dítěte jeho biologickými rodiči. Pokud ale položíme otázku náhodným lidem, každý si pod pojmem rodina představí něco jiného. Rodina může být tvořena matkou a otcem, prarodiči, sourozenci, či pouze matkou, nebo dokonce i cizími lidmi, ze kterých se po soudním procesu mohou stát také rodiče. Obecně ale platí, že rodina je instituce, která je považována za nejdůležitější článek sociální struktury. Plní různé funkce, jako je například reprodukce, výchova, přenášení kulturních vzorů apod.²

Rodina je také místem, kde dítě přejímá veškeré hodnoty a normy, adaptuje se na život ve společnosti a je vsazeno do sociálního uspořádání. V minulosti plnila rodina řadu funkcí, které jsou dnes mnohdy nahrazeny jinými institucemi. Funkci vzdělávací si vzaly na starost školy a mediální prostředí; zabezpečovací zaopatřují lékaři, nemocnice a další kompetentní instituce. Funkce emocionální prozatím zůstává především v okruhu rodiny, kdy jejím hlavním účelem je poskytovat svým členům citové naplnění, podporu, ochranu a zázemí.³

¹ Dobrý pěstoun: náhradní rodinná péče v ČR. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, 2018, s. 19. ISBN 978-80-907053-2-6.

² FIŠEROVÁ, Vlasta. Rodina. In: *Sociologická encyklopedie* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 10. 11. 2018 [cit. 2023-11-12]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Rodina>

³ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Vybraná sociologická témata: kapitoly ze sociologie pro kombinované studium*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2009, s. 48-49. ISBN 978-80-7394-178-9.

2 NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE (NRP)

„Náhradní rodinná péče je forma nekolektivní péče o ohrožené děti, která je vykonávána náhradními rodiči v jejich rodině, která tak dětem umožňuje vyrůstat v prostředí, které je nejvíce podobné jejich vlastní rodině.“⁴

Náhradní rodinná péče je většinou poskytována dětem, o které se rodiče nemohou, nechtějí nebo neumějí starat. Při výběru nového domova se postupuje nejdříve oslovením širší rodiny nebo známých, kteří by byli ochotni se o dítě starat. Pokud se nikdo takový nenajde, teprve potom se hledají cizí osoby, kterým se dítě svěří do péče.⁵

Hlavním kritériem všech forem náhradní rodinné péče v České republice je zájem, prospěch a blaho dítěte, které má být svěřeno do konkrétního typu NRP.⁶ Šance pro nalezení náhradní rodiny by měly být pro všechny děti stejné, mladší děti mají však naději pro přijetí do náhradní rodinné péče větší.⁷ Všechny formy náhradní rodinné péče jsou schvalovány soudním řízením.⁸

2.1 Druhy náhradní rodinné péče

V současné době se můžeme setkat s několika druhy náhradní rodinné péče. Ve své práci se nevěnuji ústavní péči, proto ji nebudu zmiňovat ani zde. Občanský zákoník upravuje náhradní rodinnou péči o děti na základě zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, formou **osvojení** (adopce), **poručenství s osobní péčí**, **svěřenectví** (péče jiné osoby) nebo **pěstounství** (pěstounská péče a pěstounská péče na

⁴ MPSV, *Formy náhradní rodinné péče* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 1. 2. 2023 [cit. 2023-11-28]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/formy-nahradni-rodinne-pece>

⁵ *Dobrý pěstoun: náhradní rodinná péče v ČR*. s. 19-20.

⁶ SOBOTKOVÁ, Irena a OČENÁŠKOVÁ, Veronika. *Pěstounská péče očima dospělých, kteří v ní vyrostli: trendy vs. zkušenosti / Irena Sobotková, Veronika Očenášková*. 2013. s.10. ISBN 9788024438214.

⁷ Tamtéž. s. 13.

⁸ Tamtéž. s. 10.

přechodnou dobu). Pěstounské péči se budu věnovat v samostatných kapitolách, ostatní pojmy pouze stručně vysvětlím.

Osvojení je forma NRP, která má za úkol vytvořit přirozený vztah mezi rodičem a dítětem tak, aby docílil harmonického a stabilního domova pro osvojené dítě. Jedná se o přijetí cizí osoby za vlastní, kde je biologické rodičovství nahrazeno právním bez podpory speciálních státních dávek.⁹ Žadatel o osvojení dítěte si může vzít do péče pouze nezletilé dítě, přičemž mezi osvojitelem a osvojeným dítětem musí být přiměřený věkový rozdíl (například si nelze adoptovat sedmnáctileté dítě ve třiceti letech).¹⁰

Poručenství s osobní péčí ukládá soud, jestliže rodiče dítěte zemřeli, byli zbaveni rodičovské odpovědnosti, byl pozastaven výkon jejich rodičovské odpovědnosti nebo nemají právní způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu. Ve většině případů soud jmenuje za poručníka osobu fyzickou, jež je v příbuzenském vztahu s dítětem či jeho blízkou osobou. Poručník má poté povinnosti a práva jako rodič, odpadá mu ale vyživovací povinnost¹¹. Veškeré jednání poručníka je pod stálým dozorem soudu, každý poručníkův krok a rozhodnutí soud poté musí řádně schválit. Pokud se naskytnou okolnosti, za kterých nemůže být poručníkem ustanovena fyzická osoba, soud ustanoví poručníkem orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD).¹²

V případě svěření dítěte je dítě pověřeno do rukou osoby příbuzné nebo známé, kdy jeho biologickým rodičům zůstává povinnost vyživovací, stejně jako rodičovská odpovědnost. Navíc musí dítěti hradit výživné, které se odečítá z příspěvku na úhradu potřeb dítěte. Pečující osoba může zastupovat svěřené dítě pouze v soudně

⁹ *Dobrý pěstoun: náhradní rodinná péče v ČR*. s. 20.

¹⁰ KOVAŘÍK, Jiří; MATĚJČEK, Zdeněk; BENEŠOVÁ, Lucie; KOLUCHOVÁ, Jarmila a BUBLEOVÁ, Věduna. *Osvojení a pěstounská péče / Zdeněk Matějček, ed. ; Jarmila Koluchová ... [et al.]*. 2002. s. 14. ISBN 8071786373.

¹¹ Vyživovací povinnost je např. zajištění jídla, bydlení, ošacení, léčebné, kulturní, sportovní a rekreační potřeby apod.

¹² *Dobrý pěstoun: náhradní rodinná péče v ČR*. s. 24-25.

vymezených oblastech, zároveň je povinna spolupracovat s orgánem sociálně-právní ochrany dětí.¹³

Pěstounská péče je druh NRP, do které se dítě dostává z důvodu absence zajištění výchovy u rodičů jak dlouhodobě, tak i krátkodobě. Právní úpravy pěstounské péče nalezneme v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.¹⁴ Pěstounskou péčí se budu dále zabývat v jednotlivých kapitolách.

3 PĚSTOUNSKÁ PÉČE (PP)

Jedná se o péči, kdy je dítě svěřené do rukou pěstouna, přičemž vztah mezi nimi není stejný, jako v případě osvojení. Pěstoun o dítě osobně pečuje a zodpovídá za jeho výchovu, zastupovat ho ale může jen v běžných věcech, postrádá také vyživovací povinnost. Pokud bude pěstoun chtít dítěti například zařídit cestovní pas, potřebuje k tomu souhlas zákonného zástupce dítěte nebo souhlas soudu.¹⁵

Pěstounská péče je finančně odměňována formou dávek. Dávky PP se dělí na: a) příspěvek na úhradu potřeb dítěte, b) odměnu pěstouna, c) příspěvek při převzetí dítěte, d) příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla, e) příspěvek při pěstounské péči.¹⁶ Od roku 2022 se některé tyto dávky počítají na základě minimální mzdy (odměna pěstouna, tento příspěvek se dále daní) nebo životního minima (příspěvek při pěstounské péči, nedaní se).¹⁷

¹³ MPSV, *Formy náhradní rodinné péče* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 1. 2. 2023 [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/formy-nahradni-rodinne-pece>

¹⁴ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, o pěstounské péči. In: *Zákony pro lidi* [online]. Praha: ©AION CS, 2000-2024 [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359?citace=1#cast5>

¹⁵ BUBLEOVÁ, Věduna. *Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka*. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014, s. 7-9. ISBN 978-80-87455-19-7.

¹⁶ Tamtéž, s. 34.

¹⁷ Středisko náhradní rodinné péče, *Pěstounská péče* [online]. Praha: © Středisko náhradní rodinné péče, [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://nahradnirodina.cz/pestounska-pece>

Důležité je zmínit, že tento typ náhradní rodinné péče zachovává kontakt dítěte s jeho původní rodinou. Tento fakt mnoho zájemců o pěstounství odrazuje, protože mají z kontaktu s původní rodinou dítěte strach. Styk s rodinou je pro dítě důležitý, často ale po nějaké době zájem ze strany rodičů vyhasíná. Pěstouni mají také právo požádat o úpravu kontaktu či o asistovaná setkání za doprovodu třetí osoby (sociální pracovnice, psychologa či jiného mediátora).¹⁸

3.1 Typy pěstounské péče

Pěstounskou péčí lze rozdělit do několika kategorií v závislosti na vztahu mezi dítětem a pěstounem; podle počtu svěřených dětí nebo podle délky pobytu v pěstounské rodině. Dle příbuznosti uvažujeme o pěstounské péči jako o zprostředkované či příbuzenské.¹⁹

Příbuzenská pěstounská péče poskytuje náhradní domov pro děti, které nemohou vyrůstat se svými rodiči a jsou svěřeny do výchovy k jejím blízkým či známým osobám. Na rozdíl od zprostředkovaných pěstounů neprochází tito příbuzní přípravou ani posouzením, před soudním procesem však sociální pracovníci vyhodnocují vhodnost situace.²⁰

Zprostředkovanou péčí se rozumí ta, kdy děti vstupují do rodiny k cizím žadatelům o pěstounství. Tito žadatelé prochází dlouhým výběrových řízením, kde se posuzuje jejich sociální zázemí, zdravotní stav, výchovné schopnosti, psychická připravenost a následně podstupují proces odborné přípravy v délce 48 hodin (v případě pěstounství na přechodnou dobu trvá příprava 72 hodin).²¹

¹⁸ BUBLEOVÁ, Věduna. *Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka*. s. 20-21.

¹⁹ *Dobrý pěstoun: náhradní rodinná péče v ČR*. s. 23.

²⁰ *Tamtéž*. s. 31.

²¹ *Tamtéž*.

Rozdělit pěstounskou péči můžeme i podle počtu svěřených dětí, v tomto případě mluvíme o péči **individuální** (jedno až dvě děti) nebo **skupinové** (například sourozenecká skupina). Dle délky pobytu v rodině pak odlišujeme **dlouhodobou** pěstounskou péči od **krátkodobé**. Dlouhodobá péče znamená do dovršení věku osmnácti let dítěte, tedy do jeho zletilosti.²² **Krátkodobou** péči (také **na přechodnou dobu**) popisuje web Střediska náhradní rodinné péče: „Jedná se o dočasné řešení situace dítěte v krizovém období jeho života. V pěstounské péči na přechodnou dobu může být dítě umístěno maximálně na 1 rok. Účelem pěstounské péče na přechodnou dobu je zejména poskytnout rodičům dítěte čas, aby si mohli upravit své poměry tak, aby byli znovu schopni převzít dítě do své péče, nebo se pro dítě našla jiná vhodná stabilní náhradní rodina.“²³ Pěstounská péče na přechodnou dobu není považována za ideální ani konečné řešení, spíše má vyplnit mezeru, kdy se o dítě jeho biologičtí rodiče nemohou postarat.²⁴

3.2 Výběrové řízení pěstounů: Kdo se může stát pěstounem a za jakých okolností?

Pěstounem se může stát každý žadatel, který má na území České republiky trvalé bydliště, disponuje zárukami řádné péče a se svěřením dítěte do pěstounské péče souhlasí. Žadatelé mohou být jak manželé (dítě bude svěřeno oběma z nich, rozvodem ale společná pěstounská péče zaniká), tak i jednotlivci (osoba, která žije sama bez partnera; jednomu z partnerů, kteří nejsou sezdáni; jednomu

²² Dobrý pěstoun: náhradní rodinná péče v ČR. s. 23.

²³ Středisko náhradní rodinné péče, Pěstounská péče na přechodnou dobu [online]. Praha: © Středisko náhradní rodinné péče, [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://nahradnirodina.cz/pestounska-pece-na-prechodnou-dobu>

²⁴ VILÉMOVÁ, Helena; JURÁSKOVÁ, Helena a BALÁŠOVÁ, Anna. *Most do bezpečí, aneb, Pěstounská péče na přechodnou dobu zblízka / Helena Vilémová, Anna Balášová, Helena Jurásková*. 2022. s. 37. ISBN 9788011016456.

z registrovaných partnerů).²⁵ Samotný proces výběrového řízení prochází několika kroky:

1. pěstoun podává žádost o zařazení do evidence žadatelů o pěstounství na obecní úřad s rozšířenou působností v místě trvalého pobytu,
2. obec s rozšířenou působností provádí posudek žadatelů formou sociálního šetření,
3. žadatelé prochází psychologickým a lékařským vyšetřením zajištěným krajským úřadem,
4. krajský úřad vydá rozhodnutí o zařazení/nezařazení do evidence pěstounů,
5. na základě evidence dětí, jejichž situace vyžaduje svěření do pěstounské péče, vybírá krajský úřad vhodnou rodinu/dítě,
6. krajský úřad oslovuje vybranou rodinu a zprostředkovává osobní kontakt s dítětem.²⁶

3.3 Homosexuální páry jako pěstouni

Otázka homosexuálních párů v rodinné výchově se řeší už od 70. let 20. století. Za tu dobu proběhlo mnoho výzkumů o tom, zda a jaký vliv má výchova stejnopohlavního páru na dítě. Kritická analýza Staceyové a Biblarze (2010) potvrdila, že rozdíly ve výchově od heterosexuálního páru existují. Chlapci lesbických matek bývají méně agresivní, neprojevují tolik zájmu o typicky chlapecké hry, dívky s lesbickými matkami se naopak zajímají spíše o mužská povolání, např. kosmonaut.²⁷

²⁵ MPSV, *Formy náhradní rodinné péče* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 1. 2. 2023 [cit. 2023-12-20]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/formy-nahradni-rodinne-pece>

²⁶ Středisko náhradní rodinné péče, *Pěstounská péče* [online]. Praha: © Středisko náhradní rodinné péče, [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: <https://nahradnirodina.cz/pestounska-pece>

²⁷ PAZLAROVÁ, Hana. *Pěstounská péče: manuál pro pomáhající profese / Hana Pazlarová (ed.)*. 2016. s. 251. ISBN 9788026210207.

O pěstounských stejnopohlavních rodinách nemáme v České republice téměř žádné bližší informace, kolik dětí žije u pěstounů stejného pohlaví nevíme. „Podle současné právní úpravy: Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ani zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, [...] nerozlišují žadatele o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se pěstouny, ani zájemce o svěřeni dítěte do pěstounské péče [...] dle pohlaví nebo sexuální orientace.“²⁸

Jestliže se pro pěstounství rozhodne pár stejného pohlaví, svěřeni dítěte spadá do rukou pouze jednomu z partnerů. Společné svěřeni dětí je možné pouze v případě manželského sňatku, který v naší legislativě u homosexuálů prozatím neexistuje.²⁹

3.4 Motivace pěstounů

Na úvod je důležité zmínit, že motivace pěstounů se zásadně liší v tom, zda se jedná o motivaci vnitřní či vnější. Toto rozdělení je samozřejmě aplikovatelné na každého z nás, nejen na pěstouny. Motivaci vnější můžeme chápat tak, že její zdroj leží někde mimo dotčenou osobu, je mnohdy naplněna někým nebo něčím jiným. Příkladem mohou být finance, zisk, v kontextu zaměstnání se jedná například o splacení hypotéky či pořízení nového automobilu. Vnitřní motivace je přesný opak, v tomto případě naplňujeme svůj individuální hodnotový systém, příkladem může být vlastní spokojenost a dobrý pocit z odvedené práce.³⁰

Tomuto rozdělení rozumím jako určitým osobnostním preferencím, které má každý nastavené jinak, od nich se poté odvíjí i subjektivní motivace. Někdo se chce stát pěstounem, protože si nemůže najít práci a pěstounství se pro něj tedy stane zaměstnání, jiný vidí v pěstounské péči poselství a chce jej dělat na základě např. své

²⁸ PAZLAROVÁ, Hana. *Pěstounská péče: manuál pro pomáhající profese* / Hana Pazlarová (ed.). s. 252.

²⁹ Tamtéž.

³⁰ NEAGOE, Alexandru; NEAG, Doina Larisa Maria; LUCHEȘ, Daniel. *Reasons to care: Personal motivation as a key factor in the practice of the professional foster carer in Romania*. In: *Plos one*, [online]. 2019. [cit. 2023-12-20]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0222716>

lásky k dětem. Dále můžeme odlišit motivaci pěstounství příbuzenského a zprostředkovaného. Podle Skrallan De Maeyer je u příbuzenských pěstounů hlavní motivací zachování příbuzenských a rodinných vazeb.³¹

Co se týče zprostředkovaných pěstounů, bavíme se o třech kategoriích motivace: a) orientovaná na děti (poskytnout jim domov, zázemí), b) orientovaná na jedince (orientovaná na pěstouna, zde hovoříme o touze po rodičovství, naplnění svých přání atd.), c) orientovaná na společnost (činit něco pro společnost nebo touha někoho inspirovat).³²

Pro shrnutí a vyjasnění konkrétních případů, obecně nejčastější motivace k přijetí dítěte do svého domova do PP je touha mít dítě (pokud například pár nemůže mít vlastní děti); pořízení svému dítěti sourozence; romantická touha pomoci a učinit dobrý skutek (třeba na základě hluboké empatie po zhlédnutí filmu, zde je třeba být obezřetný a počítat s velkým závazkem); využití svých vlastních výchovatelských schopností; slitování a touha pomoci někomu, kdo nemůže vyrůstat ve své rodině.³³

S motivací k pěstounství se pojí i různá rizika, mluvíme zde o případném přecenění vlastních sil a upřednostnění záchrany co největšího počtu dětí před prioritami a potřebami své vlastní rodiny. Dalším rizikem může být přílišné očekávání vděčnosti za naši snahu (snahu pěstouna), pokud se však toto vynaložené úsilí dostatečně neocení, pravděpodobně nastane situace odvržení dítěte.³⁴

³¹ DE MAEYER, Skrallan, et al. Motivation for foster care. *Children and Youth Services Review* [online]. 2014, s. 144. [cit. 2023-12-20]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2013.11.003>

³² Tamtéž. s. 144.

³³ BUBLEOVÁ, Věduna. *Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka*. s. 12-14.

³⁴ ZEZULOVÁ, Dagmar. *Pěstounská péče a adopce / Dagmar Zezulová*. 2012. s. 18-19. ISBN 9788026200659.

4 MEDIÁLNÍ REPREZENTACE PĚSTOUNSKÉ PÉČE

V této části své práce se budu věnovat tomu, jak se o tématu pěstounské péče hovoří v médiích. V souvislosti se zrušením kojeneckých ústavů (domovů pro děti do tří let) se očekává razantní nárůst dětí, které bude třeba svěřit do náhradní rodinné péče. Zároveň s touto novelou, která by měla vejít v platnost v lednu 2025,³⁵ je nutné posílit zájem o pěstounství. Formou jakési „osvěty“ se tak média snaží ve čtenářích (divácích, či obecně konzumentech) vzbudit zájem.

K této analýze využívám informační zdroj Anopress. Období vyhledávání stanovím na poslední necelé 3 roky, konkrétně období od 1. ledna roku 2021 do 15. prosince 2023. Jako klíčová slova zvolím pěstounská péče a pěstounství. Vzhledem k velikému množství různých médií a informačních platforem ze svého vyhledávání vyřadím televizní a rozhlasové vysílání a budu pracovat pouze s internetovými, novinovými a časopiseckými články a sociálními sítěmi.

Prostřednictvím Anopressu jsem provedla vyhledávání na základě současného zadání klíčových slov „pěstounská péče“ AND „pěstounství“. Anopress zobrazil celkem 512 článků. Spousta z nich se však opakovala, tudíž se výsledné číslo může lišit a pravděpodobně bude nižší. Výsledek hledání v systému pro mě byl zajímavý, ukázalo se, že je možné rozdělit jednotlivé články podle různých kategorií. Zde uvádím tabulku s rozřazením textů dle kategorií.

³⁵ HRONOVÁ, Zuzana. *Poslední rok kojeneckých ústavů. Stát musí rychle sehnat pěstouny*. Deník.cz [online]. 2024 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/zakon-o-socialne-pravni-ochrane-deti-zmena-osvojeni-pestounska-pece.html

Nejčtenější kategorie vyhledávání v Anopressu	
Dlouhé výběrové řízení a málo zájemců o pěstounství	93 článků
Den (Dny) pěstounství a Den rodiny	101 čl.
Rušení kojeneckých ústavů	26 čl.
Vděčnost pěstounům	25 čl.
Rozhovory s pěstouny a příběhy	79 čl.
Byznys?! a finance	45 čl.
Homosexuální páry to mají složitější	15 čl.
Rodina a láska	23 čl.
Ostatní	56 čl.
Irelevantní	49 čl.

Tabulka. Vlastní vyhledávání prostřednictvím databáze českých médií Anopress.

Z tabulky můžeme vyčíst, že nejčtenější tematickou skupinou byly články o dnech (či Týdnech) pěstounství a rodiny (většinou se jednalo o regionální tisk, který informoval o těchto kulturních akcích), těsně za nimi se však nachází problematika dlouhého výběrového řízení a málo zájemců o pěstounství. Společně s kategorií Rušení kojeneckých ústavů, Byznys?! a finance a Homosexuální páry to mají složitější mi tato témata přišla nejzajímavější z pohledu mediálního zpracování, proto se jim budu věnovat v podkapitolách níže.

Velikou skupinu článků tvořily také rozhovory či osobní příběhy pěstounů nebo dětí, které vyrostly v pěstounské péči. Spousty textů však Anopress vygeneroval nesprávně (o pěstounství nepojednávaly, či se o něm pouze okrajově zmínily), tyto případy jsem zařadila do kategorie Irelevantní. Texty, které nespádaly pod žádnou z mých stanovených kategorií jsem zařadila pod Ostatní, jednalo se většinou o mýty o pěstounství či o recenze seriálu České televize Plné hnízdo. Důvodem zařazení do kategorie Ostatní byl nedostatečný počet článků na dané téma.

4.1 Dlouhé výběrové řízení a málo zájemců o pěstounství

Drtivá většina článků už podle titulků směřovala k problému o nedostatku pěstounů. Mnohé z nich nabádaly k tomu, aby žadatelů o pěstounství přibýlo, užívaly k tomu formulace jako „Pěstounská péče může být to pravé“, „Důvody, proč se stát pěstounem“ či otázky typu „Jak se můžete stát pěstounem?“. Jelikož s tímto tématem úzce souvisí i kategorie o Rušení kojeneckých ústavů (viz tabulka), rozhodla jsem se tato témata spojit a zanalyzovat je dohromady.

Zaujalo mě ale ještě něco jiného. Problematika dlouhého výběrového řízení, čekací lhůty a řady překážek pro pěstounství je v médiích veliké téma. Podle údajů uvedených v médiích s tím patrně souvisí i úbytek zájemců o pěstounskou péči. Média na tyto věci upozorňují, vzhledem k naléhavosti však paradoxně využívají stále dokola stejný vzorec: zrušení kojeneckých ústavů plus malý počet zájemců o pěstounství a zároveň státem udržovaný proces pro zájemce o pěstounskou péči rovná se veliký problém. Problém si pak často definují otázkou, co bude s dětmi, o které se nebude mít kdo postarat? A takto stále dokola.

Cituji z článku na webu irozhlas.cz: *„Je to škoda, protože pěstounů je poměrně málo, dětí v ústavech jsou tisíce, a kdyby se příprava a zařazení do evidence zrychlily, bylo by to jedině ku prospěchu.“*³⁶ Dle mého názoru je vhodné o těchto okolnostech informovat, na druhou stranu si myslím, že tyto články mohou potenciální zájemce o pěstounství nepříjemně odradit.

Rozhodla jsem se své vyhledávání v tomto případě zúžit a nasměřovat trochu jinam, abych se dozvěděla více o problematice spjaté s rušením kojeneckých ústavů, i když se nejednalo o mou výzkumnou otázku. Jako klíčová slova jsem použila pěstounská péče, pěstounství a kojenecký ústav (v jednom samostatném úkonu).

³⁶ VOKURKOVÁ, Iva. iRozhlas. *Pěstounem rychleji. Ministerstvo chce zrychlit nábor zájemců, dlouhé čekání je odrazuje* [online]. Praha: © 1997-2023 Český rozhlas, 15. 2. 2023. [cit. 2023-09-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/pestounska-pece-pestouni-pravidla_2302152210_ako

Snažila jsem se tím vydefinovat přesný cíl mého vyhledávání. I v tomto malém úseku můžeme vidět hned několik článků přímo odkazující na výše zmíněnou problematiku.

3. Zachráncí dětí z domovů. V Česku končí era kojeneckých ústavů. Pěstounů ale stále není dost
Lidé mají zkreslené představy – popisuje pěstounka Veronika Štanclová důvody, proč s rodinou kývla na účast v televizním dokumentu. "Říkala jsem si, že když se problematika dostane mezi lidi, můžeme pomoci. Klasika taky je, že to děláme pro peníze."
vydáno: 19.2.2023, zpracováno: 19.2.2023 19:05, Reflex.cz - Lenka Matoušková , 84%

4. ZACHRANCI DĚTÍ Z DOMOVU
V ČESKU KONČÍ ÉRA KOJENECKÝCH ÚSTAVŮ. PĚSTOUNŮ PRO DĚTI ALE STÁLE NENÍ DOST. POMŮŽE DALŠÍ ZMĚNA ZÁKONA?
vydáno: 16.2.2023, zpracováno: 16.2.2023 3:43, Reflex - LENKA MATOUŠKOVÁ , strana 38, 84%

5. Zachráncí dětí z domovů
Lidé mají zkreslené představy – popisuje pěstounka Veronika Štanclová důvody, proč s rodinou kývla na účast v televizním dokumentu. "Říkala jsem si, že když se problematika dostane mezi lidi, můžeme pomoci. Klasika taky je, že to děláme pro peníze."
vydáno: 15.2.2023, zpracováno: 15.2.2023 20:05, Reflex.cz - Lenka Matoušková , 84%

6. Dětské domovy a "kojeňáky" se státu nevyplatí. Situace se ale zlepšuje
V Česku žije téměř 5000 dětí v dětských domovech a dětských domovech se školou. Představa, že většina dětí v dětských domovech jsou sirotci, je mylná. 99,2 procenta dětí v dětských domovech v Česku má alespoň jednoho rodiče naživu. Dětské domovy totiž reagují na situaci ve společnosti," říká Daněk pro Seznam Zprávy.
vydáno: 11.11.2022, zpracováno: 11.11.2022 19:10, seznam.cz - Barbora Novotná , 80%

Obrázek 1. Zdroj: Anopress

16. Pěstounem rychleji. Ministerstvo chce zrychlit nábor zájemců, dlouhé čekání je odrazuje
"Ale znám i žadatele, kde to kolečko trvalo skoro dva roky," říká pro Radiožurnál Zdeňka Erlebach Vaculíková uprostřed své kuchyně. "Je to škoda, protože pěstounů je poměrně málo, dětí v ústavech jsou tisíce, a kdyby se příprava a zařazení do evidence zrychlily, bylo by to jedině ku prospěchu." K rozhovoru se připojuje i manžel Miroslav Vaculík. Podle
vydáno: 15.2.2023, zpracováno: 16.2.2023 14:12, irozhlas.cz - Iva Vokurková , 80%

Obrázek 2. Zdroj: Anopress

13. Kraj řeší nedostatek pěstounů....
Zdroj: Unsplash.com Pěstounů je nedostatek. Pěstoun však není zákonným zástupcem dítěte, nemá rodičovskou odpovědnost, práva a povinnosti rodičů vykonává pouze přiměřeně a nemá ani výživovací povinnost vůči svěřenému dítěti. Pěstounem se může stát každý, kdo má dost sil a chce pomoci potřebnému dítěti a je ochoten projít odborným
vydáno: 25.2.2023, zpracováno: 25.2.2023 16:01, homerlive.cz - Vlasta Šoltysová , 100%

14. Most: Pěstouni jsou velmi potřební. Je jich však stále nedostatek
Pěstoun však není zákonným zástupcem dítěte, nemá rodičovskou odpovědnost, práva a povinnosti rodičů vykonává pouze přiměřeně a nemá ani výživovací povinnost vůči svěřenému dítěti. Pěstounem se může stát každý, kdo má dost sil a chce pomoci potřebnému dítěti a je ochoten projít odborným posouzením krajského úřadu, který rozhoduje o
vydáno: 24.2.2023, zpracováno: 24.2.2023 11:08, parlamentnilisty.cz - PV , 100%

Obrázek 3. Zdroj: Anopress

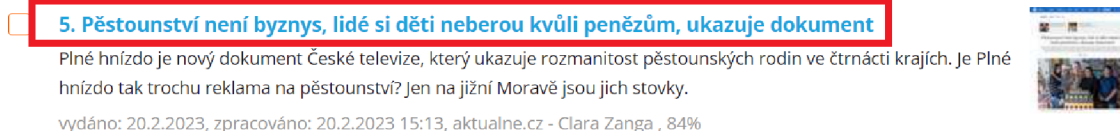
Z tohoto výsledku (viz obrázek 1, obr. 2 a obr. 3) pro mě vyplývá, že kdybych si jako nerozhodnutý zájemce o pěstounskou péči dítěte hledala informace na internetu, a dostala bych se k podobným článkům, nejspíš by mě to odradilo, nebo minimálně zbrzdilo ve svém uvažování. Otázkou však je, jak jinak o těchto stanoviscích prostřednictvím médií hovořit.

Na druhou stranu by měl být každý zájemce o pěstounství připraven čelit nejrůznějším překážkám a počítat se složitou cestou. Přece jen se chystá pečovat o dítě, k tomu musí být důkladně vybrán a proškolen, což zabere mnoho času. Ve výsledku tedy chápu tuto mediální vlnu, která se šíří v podobě „osvěty“ a „náboru“ pěstounů, přičemž používá jako oporu zrušení kojeneckých ústavů a s ním příchod mnoha dalších dětí, o které se bude potřeba postarat.

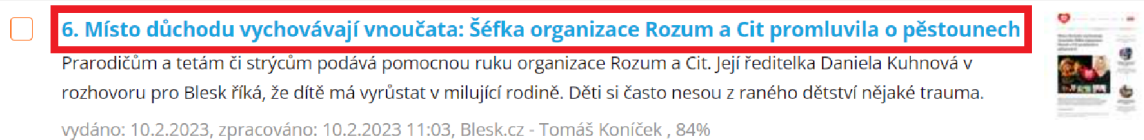
4.2 Byznys?! a finance

Další kategorie z výsledků vyhledávání v Anopressu v souvislosti s pěstounskou péčí se týká financí. Peníze jsou citlivé téma, na které téměř každý slyší. Rozdíl není ani v případě pěstounské péče. Jelikož je pěstounství státem podporovaná činnost, mnoho lidí má k tomuto nároku výtky, na základě kterých vznikají velké stereotypy, ty se poté častokrát zobrazují i v médiích.

V tomto případě se ale domnívám, že je důležité psát a hovořit o tom, že náhradní rodinná péče není motivována finančním příspěvkem. Určitě se najdou lidé, kteří se chtějí stát pěstouny kvůli státní podpoře, není ale dobré tímto způsobem „škatulkovat“ všechny pěstouny. Formulování titulků jednotlivých článků je ale mnohdy zavádějící. Titulky často odradí čtenáře k přečtení celého článku, který ve výsledku pojednává o něčem odlišném. V době, kdy jsme přehluceni množstvím informací, se není čemu divit. Vyvodíme si mnohdy vlastní závěry již z titulků, ale obsah samotného textu nás nezajímá, nebo na něj již nemáme čas, viz obr. 4 a obr. 5.

Obrázek 4. Zdroj: Anopress

Obrázek 5. Zdroj: Anopress

V titulku „Místo důchodu vychovávají vnoučata...“ mi přijde problematické formulování toho, že si lidé finančně přilepšují tím, že vychovávají děti. Chápu, že to nejspíše nebyl záměr, ale i z etického hlediska se mi to zdá nekorektní. Zvláště v posledních měsících a letech jsou lidé v České republice velmi náchylní na důchody, valorizaci penzí a s tím i kombinaci jednotlivých příspěvků na pěstounskou péči, tudíž si dovedu přestavit, že dokáže takový titulek pobouřit.

4.3 Homosexuální páry to mají složitější

Jak jsem ve své práci výše zmínila, pěstounskou péči mohou vykonávat manželé i jednotlivci, v partnerství, registrovaném partnerství však lze dítě svěřit pouze jednomu z partnerů. Ráda bych uvedla citaci jednoho ze článků portálu blesk.cz: „*Umístěním dítěte do rodiny celý proces končí a náš stát rodinu s dvěma maminkami nebo tatínky paradoxně neuznává. To vytváří obrovské problémy dětem i náhradním rodičům, kteří žijí v obrovské nejistotě, bez právních jistot, ale i výhod. Takový pěstounský pár třeba*

nemůže získat příspěvek na auto, který heterosexuální pěstouni získávají,‘ upozorňuje Milde s tím, že by tento problém mohlo vyřešit přijetí zákona o manželství pro gay a lesbické páry.“³⁷

Podobný článek jsem našla i na webových stránkách iniciativy Jsme fér: „[...] přípravou na pěstounství ale jejich společné vystupování pro úřady končí. Dál už se stávají dvěma cizími lidmi a jejich rodina přestává existovat. Projevilo se to například, když si potřebovali koupit nový vůz. „My jsme si nakonec neplánovaně vzali dvojčata a se třemi dětmi ve věkovém rozpětí, jaké teď máme u nás, se rodina do auta jen tak nevejde,“ vysvětluje Martin. Když má tři děti v pěstounské péči pár složený z muže a ženy, získává nárok na státní příspěvek na nové auto. S Filipem vznesli dotaz na úřad, zda na příspěvek mají nárok taky. Přišla zamítavá odpověď, protože nejsou rodina, ale dva samostatní muži pečující každý o jiné děti. Co na tom, že spolu jako jedna fungující rodina žijí, bydlí, přepravují děti do školy a školky.“³⁸

V tomto kontextu se samozřejmě řeší spíše problematika manželství stejnopohlavních párů, s tím ale úzce souvisí i úskalí pěstounské péče, adopce a výchovy dětí a nese s sebou řadu problémů a komplikací. V tomto ohledu si myslím, že jdou média progresivním směrem a mohou pomoci dalšímu vývoji a tlaku na úřady, aby se s touto diskriminací něco změnilo.

³⁷ ULA. Blesk.cz. *Gay pár má děti v pěstounské péči: Dvě třetiny Čechů jim fandí, dočasných rodičů je málo* [online]. Praha: © 2001 - 2023 Copyright CZECH NEWS CENTER a.s. a dodavatelé obsahu, 28. 6. 2021. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/683159/gay-par-ma-deti-v-pestounske-peci-dve-tretiny-cechu-jim-fandi-docasnych-rodicu-je-malo.html>

³⁸ RAMBOUSKOVÁ, Bohdana. *Iniciativa Jsme fér. Tátové Martin a Filip: Požadavky na pěstouny jsme plnili jako dvojice, dál už nás úřady jako rodinu neuznávají*. Praha. 8. 2. 2021. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/pribeh_gay_pestouni

5 PĚSTOUNSKÁ PÉČE V MÉDIÍCH: ANALÝZA KONKRÉTNÍCH MEDIÁLNÍCH OBSAHŮ

Rozhodla jsem se analyticky posoudit dva konkrétní články z časopisů *Blesk pro ženy* a *Deníku N*. Tyto publikace jsem vybrala záměrně, zajímalo mě, jak s tématem pracuje volnočasový (lifestylový) tisk pro ženy (který ovšem spadá pod bulvární deník *Blesk*), a naopak nezávislý deník (který se zaměřuje na zpravodajskou žurnalistiku, objevují se v něm ale i publicistické texty).

5.1 Blesk pro ženy

Článek z *Blesku pro ženy* nese název „Nejhezčí je vidět, jak jsou šťastné.“ (viz obrázek 6 a obrázek 7).

Čeho si můžeme všimnout jako první, je vizuální stránka článku. Text se nachází ve volnočasovém (lifestylovém) tisku, tudíž sledujeme typické prvky, jakými jsou výrazné barvy, červená a žlutá, dále užití živého fontu u titulku apod. Pro bulvár je charakteristické zmiňovat věk respondentů do závorky za jménem, což je dle mého názoru v tomto případě pro čtenáře nepodstatná informace. Výběr fotografií nám taktéž může mnoho prozradit. Autorka vybrala fotografie, na kterých jsou zachyceny pouze smějící se a pozitivně naladěné ženy, i když obsah článku pojednává o závažném tématu pěstounské péče.

Pokud se zaměříme na obsahovou stránku článku, všimneme si, že už v perexu má text nádech hlubokého lidského příběhu. V tomto případě je to pochopitelné, protože se pohybujeme v rubrice *příběh*. Myslím si, že autorka vykreslila hlavní postavu jako opravdovou hrdinku, která zvládá všechny životní překážky s přehledem a zasazuje se o záchranu dětských životů. Nahrazuje jim biologické rodiče, a dokonce si bere na starost i hendikepované děti. Dle mého názoru, ačkoliv respondentku stojí neuvěřitelné úsilí vychovat tyto děti a poskytnout jim milující domov, může tento text působit příliš idealisticky či optimisticky. Používá slova či slovní obraty jako „bezpodmínečně, přesvědčená, úžasně se na mě napojila, měla pusu

od ucha k uchu,“ atd. I přesto, že jsou v textu pasáže velmi citlivé, ať už se jedná o smrt či hendikep, celkově se nese v pozitivním duchu, jako by pěstounství a vše kolem něj byla hračka a zvládl by jej úplně každý.

BLESK PRO ŽENY / PŘÍBĚH

LIDKA BOHÁČOVÁ (56):

„NEJHEZČÍ JE VIDĚT, jak jsou šťastné.“

Pěstounkou se poprvé stala před třiceti lety. Počet dětí, o které s láskou s mužem na kratší či delší čas pečovali, se zatím ustálil na čísle deset.

O tom, co pěstounství obnáší, bych mohla napsat knihu. Ale myslím, že absolutně nejdůležitější je tyto děti bezpodmínečně přijmout, milovat je, zajistit jim bezpečí a všechno, co potřebují. Aby z nich vyrostli spokojení a dobří lidé,“ je přesvědčená.

Lidka s dcerou Janou

ZAMILOVALI JSME SI JI

Rodina, která čítá tři vlastní – dnes už dospělé dcery, žije v malé moravské vsi. Tehdy, před lety, musela jedna z dívek do nemocnice na operaci. Lidka tam byla po celou dobu s ní. Sestřičkám chodila pomáhat s ostatními dětmi. „Ležela tam roční Evička, která se na mě úžasně napojila, zkrátka přeskočila jiskra. Byla od pasu ochrnutá, měla rozštěp páteře. Nikdo za ní nechodil, byla z kojeneckého ústavu,“ vzpomíná pěstounka. Když se s dcerou vrátila domů, rozhodli se s manželem, že by malou holčičku rádi viděli i dál, přáli si přijmout ji do rodiny. Manželé absolvovali psychotesty, koupili domek a začali ho upravovat na bezbariérový. Ač trpěla malá Evička řadou zdravotních potíží, měla neustále pusou od ucha k uchu. Poprvé zažila, jaké to je, když ji někdo pochová nebo

pohoupe... Z původní hostitelské péče se časem stala dlouhodobá pěstounská péče. Lidka věděla, že Eviččin život nebude dlouhý, měla špatné ledviny, museli ji vozit na dialýzu. Péči o postiženou dívku se s mužem neustále učili. Lidka je vystudovaná knihovnice, muž automechanik. „Zamilovali jsme si ji tak, že jsme neřešili, jak to bude těžké,“ říká. Evička odešla v sedmi letech. Bylo to těžké, Lidka fungovala jen kvůli svým vlastním dětem, které ji potřebovaly.

KDY SI JI ODVEZEME?

Když to nejhorší přebolo, rozhodli se nabídnout domov jinému dítěti s handicapem kvůli tomu, že se už naučili pečovat o postižené dítě a chtěli opět pomoci někomu, jako byla Evička. Tušili, že to nebude

až tak složité, handicapované děti moc pěstounů do péče nechce. A tak do rodiny přibyla podobně postižená Anička. Dnes už třicetiletá dospělá žena, která vystudovala obchodní akademii a získala v Brně bezbariérový byt. Když bylo Lidce pětatřicet, cítila, že je to tak akorát, aby se rozhodla ještě pro jedno dlouhodobé pěstounství – aby dítě stihla dovést do dospělosti v plné síle. Dostala informaci, že by tentokrát mělo jít patrně o autistické dítě – malou Janu. Nejstarší Lidčině vlastní dceři se to ale nelíbilo. „Doma jsme se domluvili, že za Janičkou zajedeme, ale když dcera řekne jasně ne, nevezmeme si ji. Janička jako by to vytušila. Když jsme přišli, doplazila se k dceři, vlezla jí na klín a chytla ji kolem krku. Dcera reagovala slovy: Kdy si ji odvezeme?“ usmívá se Lidka. Dceru mají moc

Obrázek 6. Zdroj: Anopress (Blesk pro ženy)³⁹

³⁹ POKORNÁ, Kateřina. „NEJHEZČÍ JE VIDĚT, jak jsou šťastné.“. Blesk pro ženy [online]. 2023, č. 47. s. 64. [cit. 2023-12-18]. ISSN 1214-6358. Dostupné z: <http://zena.blesk.cz/>

rádi, jsou na ni pyšní, podporují ji a připravují na samostatný život. Když bylo Janě patnáct, manželé Boháčovi se rozhodli pro přechodné pěstounství – to trvá maximálně rok. Během té doby se řeší, jestli se dítě vrátí do svojí biologické rodiny, poputuje k příbuzným, do adopce nebo do dlouhodobé pěstounské péče. A tak se v rodině objevily postupně další děti. Malé, ale třeba i osmileté.

NÁROČNÁ JE NEJISTOTA

„To, kde se děti narodily a jak žily, než se dostaly k nám, k jejich životu patří – je to

jejich historie, a je potřeba o tom mluvit,“ zmiňuje Lidka, jaké diskuse se u nich doma vedly a vedou. Každopádně za to nejkrásnější na své práci považujete to, když se podaří najít, co děti těší, a že je úžasné vidět, jak nacházejí svoji hodnotu a jsou šťastné. „Náročná je nejistota, nikdy nevím, kdy dítě přijde, jaké budou jeho potřeby, jak dlouho u nás zůstane a jak bude probíhat předávání. Prostě spousta věcí se velice těžko plánuje. Po dobu, kdy mám děti v přechodné péči, jsou na prvním místě a nemám tolik času na rodinu, přátele, koničky,“ přiznává.

JANA BOHÁČOVÁ, DCERA (21):

„VZPOMÍNKA NA OPUŠTĚNÍ VE MNĚ ZŮSTALA.“

Na svoje biologické rodiče si nevzpomíná. Matka ji nechala v nemocnici hned po porodu. Neměla prostředky na to, aby se o dceru postarala. Jana putovala do kojeneckého ústavu. V sedmnácti měsících se stala součástí rodiny Boháčových. „Když si mě maminka vzala, byla to ta nejlepší změna v mém životě. Přijali mě tak, jako bych byla jejich vlastní dítě,“ pochvaluje si Jana. „Navíc moji noví rodiče po čase zjistili, že netrpím autismem, jak ostatní říkali, ale že moje projevy byly následky traumatu, protože mě opustila matka. Zažila jsem rok a půl opuštění bez blízké osoby v kojeneckém ústavu. Za dva měsíce po přijetí do rodiny jsem začala chodit a mluvit.“ Lidce je vděčná za to, že ji naučila bezpodmínečně milovat lidi kolem, díky ní je empatická, férová, ambiciózní. „Moje pěstounka je moje opravdová máma. Ona mě vychovala, piplala

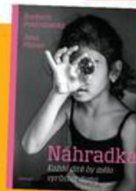
se se mnou, hledala různé kroužky, abych mohla rozvíjet svůj potenciál. Ona byla ta, co tu pro mě vždycky byla. Takže mi nezáleží na tom, kdo mě stvořil, ale záleží mi na tom, kdo mě vychoval,“ má naprosto jasno mladá žena. Svoji biologické mámě odpustila, že ji opustila. Už proto, že sama neměla život jednoduchý a neviděla jinou možnost, než se Jany vzdát. „Mrzí mě, že někdy svoje pocity a trápení přenáším na pěstouny, protože oni za nic nemůžou. Určitá vzpomínka na opuštění ve mně zůstala, ale snažím se jít proti svým strachům. Pracuji na sobě, věnuji se sebezrovoji a meditaci hlavně proto, aby si jednou moje děti nemusely projít tím, čím jsem si prošla já,“ uzavírá vyprávění.

Odehod děti...

„O všech dětech víme i nadále a rádi se setkáváme. Jsme vděční náhradním i biologickým rodičům, kteří nám to umožňují. Každé setkání je pro nás velkou radostí,“ svěřuje se Lidka. Za citově náročnou považuje skutečnost, kdy dítě putuje do další péče. „Pokud vidím, že ho předávám do milující náruče, vnímám to jako šťastnou chvíli, i když si potom samozřejmě popláču. Mnohem těžší je předávání do podmínek, které se mi nezdají pro dítě bezpečné a přijímající,“ dodává otevřeně.

NÁHRADKA

Dítě má vyrůstat doma, jsou přesvědčené autorka Barbora Postránecká a fotografka Jana Plavec. Jejich knížka je kromě příběhu Lidky a Jany plná vyprávění náhradních rodičů a jejich dětí. Dojmou vás a možná i inspiřují k pomoci těm, kterým se lásky nedostávalo vždy...

Do rodiny Boháčových přišla Jana v necelých dvou letech a od té doby jsou na sebe s Lidkou napojené.

Připravila: Kateřina Pokorná, foto: archiv rodiny

Obrázek 7. Zdroj: Anopress (Blesk pro ženy)⁴⁰

Na základě tohoto „bezproblémového“ postoje může obsah textu působit problematičtěji. Pěstounská péče je velice náročná, a jak je výše v mé práci zmíněno, děti přicházejí k pěstounům z různých podmínek, s různými např. poruchami osobnosti a péče o ně opravdu není jednoduchá. V článku v *Blesku pro ženy* ale tento

⁴⁰ POKORNÁ, Kateřina. „NEJHEZČÍ JE VIDĚT, jak jsou šťastné.“. č. 47. s. 64.

fakt chybí. Z tohoto důvodu text působí emocionálně, až dojemně, jedná se o příběh, tudíž jeho účelem je nejspíše vzbudit ve čtenáři empatii a vzdát hold hlavní hrdince.

Na druhou stranu se domnívám, že fakt, že text pracuje s emocemi čtenářů/řek a neukazuje druhou stranu mince, nemusí být nutně jeho negativní vlastností. V publiku se jistě najde mnoho lidí, které tento příběh inspiruje a sami se třeba vydají cestou pěstounství a poskytnou dětem vlastní zázemí.

5.2 Deník N

Článek z Deníku N nese název „Počet dětí v ústavěch klesá, šťastné konce vždy nemají“ (viz obrázek 8 a obrázek 9).

Hned na první pohled vnímám vizuální stránku neutrálně, nebijí mě do očí žádné křiklavé barvy, fotografie jsou monochromatické, všímám si i genderové vyváženosti. Již tato fakta na mne působí příjemným dojmem. Na druhou stranu se může zdát, že volba černobílých fotografií přidá čtenářům na vážnosti tématu a podpoří tak emocionální naladění.

Obsahově je text tohoto zpravodajsko-publicistického deníku velice odlišný od článku z lifestyleového časopisu pro ženy. Autorka zde popisuje pasáže z nově vydané knihy o pěstounské péči, prokládá je ale i faktickými informacemi. V textu jsou použita neutrální slovní spojení a obraty, nenalezneme v něm zabarvená slova, všechny informace se zdají být podány objektivně. Text obsahuje zmínku o aktuální situaci náhradní rodinné péče v České republice spojenou se zrušením kojeneckých ústavů, ale také poukázání na problematiku žádostí homosexuálních párů o pěstounství.

Počet dětí v ústavěch klesá,

Irena Hejdrová
redaktorka

Příběhy dětí, které v Česku prošly ústavní péčí, jsou většinou bolestné. Díky náhradní rodinné péči může mít řada z nich šťastný konec. Pěstounů ale stále Česko nemá tolik, kolik by bylo potřeba. Toto téma ohledává ze všemožných stran nová kniha Náhradka.

„Vzhledem k tomu, že se matka neustále vyhýbá pracovnímu poměru, neplatí dluhy a její péče o děti je velmi špatná, domníváme se, že jejich umístění v dětském domově je nutné.“ Toto souvětí v roce 1989 rozhodlo o budoucnosti tehdy osmiměsíčního Michala. Spolu s pětiletým bratrem byl matce odebrán a umístěn do kojeneckého ústavu, zatímco bratr putoval do dětského domova.

Bratra matce po roce vrátili, Michal strávil dětství i mládí po ústavěch. Dnes sám tematizuje situaci dětí, které vyrůstaly v ústavní péči. A je také jedním z hrdinů nové knihy Náhradka, v níž novinářka Barbora Postránecká z různých úhlů pohledu popisuje českou náhradní rodinnou péči.

Příběh Postránecká doplňuje o citace z dobových úředních spisů z konce 80. let, kdy se rozhodovalo o Michalově umístění do ústavní péče. Michal Dorc se během dětství s rodiči vídal sporadicky, citace ze zápisů sociálních pracovníků z doby jeho dospívání ukazují, že byl cílevědomý, ale raněný nedostatkem matčiny pozornosti.

Až v dospělosti se z nich on sám dozvěděl, že matka za něj jezdila a usilovala o jeho návrat do rodiny, nebylo jí ale umožněno syna vidět. Kniha sleduje příběh až do současnosti, kdy už dospělý Michal s matkou i biologickou rodinou opatrně navazuje ústavní péči zpřetřhané vztahy.

PROPAGACE I EDUKACE

Na konci září vláda schválila novelu zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Ta mimo jiné zjednodušuje proces, kterým procházejí žadatelé o práci pěstounů, a přispívá tak k tomu, aby bylo do ústavů umístováno méně dětí do tří let. Definitivně by měly zaniknout v lednu 2025, některé kraje už jsou v celém procesu napřed a ústavy už dokázaly zrušit s předstihem (Zlínský a Jihočeský).

Každopádně jakékoliv tlumení pobytu dětí v ústavěch nemůže nastat bez dostatečného počtu pěstounů, kteří se o děti postarají. A těch stále není tolik, kolik by jich stálo potřeba. Nová kniha by tak mohla být prospěšná i jako jistá forma propagace tohoto náročného, ale smysluplného povolání.

V jedenácti kapitolách Náhradky mluví o náhradní rodinné péči lidé z různých pozic. O svých zkušenostech tu vyprávějí předchodní i dlouhodobí pěstouni, rodiče, kteří dítě adoptovali, odborníci nebo děti, které prošly ústavní péčí jako právě Michal.

Postránecká je zasvěcenou průvodkyní světem náhradní péče, jemuž se věnuje publicisticky i aktivisticky. V některých částech je tedy kniha také edukativní, vysvětluje

pojmy a legislativní záležitosti a lobbuje za definitivní transformaci ústavní péče.

Dlouhodobá pěstounka Lidka Boháčová v knize vypráví o zkušenostech s dětmi, které v nejranějším věku prošly ústavní péčí, třeba právě v kojeneckých ústavěch, kam jsou umístovány děti do tří let. Například s tělesně postiženou Evičkou, která se k její rodině dostala v době, kdy jí bylo 1,5 roku. „Nebyla zvyklá, že ji někdo před spaním vezme do náruče a pohupuje s ní. Byla naučená házet hlavičkou ze strany na stranu a tím pohybem samu sebe uspat“, vzpomíná na jeden z typických znaků traumatu dětí z ústavu.

Boháčovi v dlouhodobé pěstounské péči vychovávali postupně tři děti s postižením včetně Jany, která k nim přišla s diagnózou autismu, ale díky domácí péči se ukázalo, že je úplně zdravá. Poté se stali předchodní-

mi pěstouny, kteří o děti pečují pouze rok, než se vyřeší situace v jejich rodině nebo postoupí do dlouhodobé pěstounské péče.

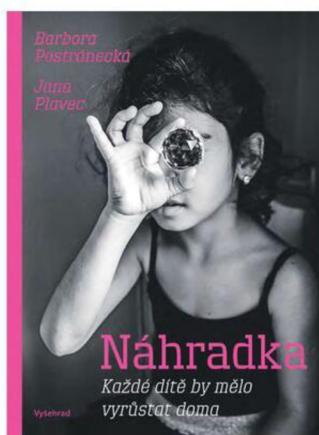
Hrdinou knihy je i Lukáš, který do svých osmi let vyrůstal v rodině, pak byl ale ze dne na den kvůli rodičovskému zanedbávání i se dvěma mladšími sourozenci umístěn do dětského domova. Na prahu dospělosti si ho nejdříve do hostitelské, později do pěstounské péče vzala rodina jeho kamaráda.

23 ČESKÝCH KOJENÁKŮ

Kniha předkládá často bolestné příběhy, hlavně na jejich počátcích, kdy se děti ocitly v hlubinách ústavní péče. Ta byla v Česku donedávna převládajícím trendem pro děti, které neměly nejlepší start do života a jejich vlastní rodina je nedokázala zabezpečit. Ať už se v ústavní péči ocitaly rovnou

po narození, kdy se jich například drogově závislé matky zřekly v porodnici, nebo byly odebírány rodinám z důvodu ohrožení „nevhodným sociálním prostředím“, tedy například kvůli nevyhovujícímu bydlení nebo problémům ve škole. V předchozích letech byly přítomny tyto důvody pro umístění dětí zcela běžné a zneužívané sociálními pracovníky k odebírání dětí lidem, kteří třeba jen vlivem vlastní rodinné historie nebyli schopni sami naplňovat rodičovské kompetence.

Letos v květnu bylo v Česku 23 kojeneckých ústavů. Na začátku roku 2022 v nich bylo 138 dětí do tří let, o 303 dětí méně než v roce 2018 (aktuálnější data nejsou k dispozici). „Pokud by tento trend pokračoval, dostal by se podle propočtů ministerstva práce a sociálních věcí počet dětí mladších tří let na nulu už v roce 2024“, píše v před-

Každé dítě by mělo vyrůstat doma. Kniha Barbory Postránecké Náhradka vyšla v nakladatelství Vyšehrad.

Obrázek 8. Zdroj: Anopress (Deník N)⁴¹

⁴¹ HEJDOVÁ, Irena. *Počet dětí v ústavěch klesá, šťastné konce vždy nemají*. Online. *Deník N*. 2023, č. 214, s. 4. [cit. 2023-12-18].

šťastné konce vždy nemají

Na horním snímku Michal Dorč, na dolním Petr a Petr s malým Radkem.

Rodina pěstounů Boháčových.

mluvě knihy vládní zmocněnkyně pro lidská práva Klára Šimáčková Laurenčíková.

Snižující se počet dětí v ústavech je důsledkem novely zákona z roku 2021, která ustanovila, že od 1. ledna 2022 se do těchto zařízení nesmějí dostávat děti právě ze sociálních důvodů.

„Máme statistiky, že například do Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc přichází šedesát procent dětí proto, že rodiče ztratili bydlení. Vyhodili je z azyláku nebo ztratili jiné bydlení a nemají kam jít, a tak dají dítě sem a sami se nějak protloukají“, říká pěstounka Michaela Svobodová, která pracuje také na krajském úřadu Pardubického kraje v péči o ohrožené děti.

V Česku chybí zákon o sociálním bydlení, který by podobným situacím pomáhal předcházet. Chybí i dostatek terénních pracovníků, kteří by pracovali s ohrožený-

mi rodinami. „Vyplatí se to víc, než když necháte lidi žít na ubytovně nebo na ulici, jsou bez práce a děti žijí v dětských domovech“, uvádí argument ve prospěch terénní práce s ohroženými rodinami Michaelin muž David, také pěstoun a zároveň zakladatel neziskovky Amalthea, která poskytuje pomoc pěstounským rodinám.

Alena Svobodová jako terénní pracovníce pro ohrožené rodiny pracuje. „Chodíte k nim domů a pomáháte, s čím potřebují“, říká. „Je to stále to samé: bydlení, práce, škola. Častý problém je taky kontakt s úřady, tam je velká bariéra. Tito lidé se úřadů obvykle bojí.“

„Většina dětí v ústavní péči své rodice má“, píše v předmluvě Šimáčková Laurenčíková. Životy těchto rodin se podle ní ale až příliš často odehrávají v kulisách chudoby, dluhů, nestability, chronického stresu,

špatných rozhodnutí a nedostatku rodičovských kompetencí. „Když se pak začnete zajímat o konkrétní příběhy lidí, kteří skončili na ulici, ve vězení nebo jim úřady odebraly děti, objevíte se největší pravděpodobností jeden společný jmenovatel: špatný start do života“, dodává Laurenčíková a vrací tak problém na začátek, přímo k ohroženým dětem.

POCHOPIT, JAKÝ JSEM

V několika příbězích vypráví o svých zkušenostech pěstounské rodiny: ty, které vychovávají děti dlouhodobě i na přechodnou dobu.

Mluví o úskalích péče o děti z kojeneckých ústavů, o obtížích s předáváním dětí do dalších rodin, o péči o novorozence drogově závislých matek i o těžkostech puberty u dětí v pěstounské péči. Většina

dětí z ústavu trpí tzv. vývojovým traumatem, které vzniklo v důsledku stresu v raném věku.

„Ukazuje se, že dítě, které bylo dlouhodobě vystaveno nezájmu rodičů, pocívalo palčivou sociální bolest tak dlouho, že se odpojilo a přestalo toužit po lidské blízkosti. Nemá zájem si svou bolest zopakovat, a tak se blízkým vztahům vyhýbá“, říká v knize psycholožka Jana Kovařovicová s tím, že dlouhodobý stres u dětí může vést k ničení neuronů ve strukturách jejich mozků.

Napravit traumata pomáhá také adoptivní matka Petra Pávková, která zprostředkovává dětem z pěstounských či adoptivních rodin možnost potkat se s jejich biologickými rodiči. Začala s tím u vlastní adoptované dcery Elišky, kterou dostala, když jí byl rok a čtvrt, dnes je jí 23 let. „Dítě potřebuje vidět, jak jeho rodiče vypadají, jak se pohybují, slyšet, jak mluví, potřebuje zažít jejich projevy – až pak pochopí, jaké samo je.“

JAKÉ JE BÝT MENŠINA

Příběhy z knihy Náhradka vykreslují plastický obrázek toho, co pěstounská péče obnáší, leckdy intimní vzhled do nitra problémů, který tuto práci rozhodně neidealizuje. Přesto může nabídnout i okamžiky naděje.

Třeba Petr a Petr dokazují, že zájem dětem může nabídnout i homosexuální pár. Jeden z nich, Petr Zmuda, má za sebou zkušenost s transformací dětského domova, který už v roce 2004, dlouho před současnou transformační vinou, proměnil v zařízení, kde děti žily jako v rodinném prostředí, v bytech se stálými pečovateli. Od roku 2015 mají s partnerem v péči Radka, který k nim přišel ve dvou letech.

Stejnopohlavní páry žádající o pěstounství či adopci jsou podle Svobodové například v Praze už zcela běžnou věcí. „Legislativně je to tak, že si nemohou vzít dítě oba dva, oficiálně je tedy pěstounem nebo adoptivním rodičem jen jeden z nich, ale na přípravu chodí oba dva. Velký bonus vidím v tom, že oni moc dobře vědí, jaké to je být menšina, a právě kvůli tomu jsou obvykle tolerantnější. Jim na toto téma nemusíte dělat žádnou zážitkovou pedagogiku. Jsou obvykle schopní a ochotní si brát dítě jiného etnika nebo i dítě s hendikepem.“

Pěstounem se ale může stát i rodič samoživitel. Nebo vlastně kdokoliv, kdo je ochoten ohroženým dětem pomoci a projde testy.

Na závěr knihy přichází dojemný příběh adoptované Rozárky a neméně dojemné příběhy ukrajinských pěstounů, kteří po začátku ruské války proti Ukrajině přišli se svými dětmi do Česka.

Rozárčin příběh svědčí o tom, že osudy dětí z kojenácků mohou mít i šťastné konce. Řada z nich ale stále v ústavech na pomocnou ruku čeká. Dokáže-li nová kniha oslovit i další potenciální zájemce o pěstounství, bude to jen dobře. ■

Obrázek 9. Zdroj: Anopress (Deník N)⁴²

⁴² HEJDOVÁ, Irena. *Počet dětí v ústavech klesá, šťastné konce vždy nemají.* s. 4.

Text také poukazuje na to, že pěstounská péče bývá mnohdy idealizována, děti, které přišly o rodiče, mohou trpět různými traumaty, péče o ně tudíž zdaleka není jednoduchá: „*Ukazuje se, že dítě, které bylo dlouhodobě vystaveno nezájmu rodičů, pociťovalo palčivou sociální bolest tak dlouho, že se odpojilo a přestalo toužit po lidské blízkosti. Nemá zájem si svou bolest zopakovat, a tak se blízkým vztahům vyhýbá,*“ říká v knize psycholožka Jana Kovařovicová s tím, že dlouhodobý stres u dětí může vést k ničení neuronů ve strukturách jejich mozků. [...] Příběhy z knihy *Náhradka* vykreslují plastický obrázek toho, co pěstounská péče obnáší, leckdy intimní vhled do nitra problémů, který tuto práci rozhodně neidealizuje. Přesto může nabídnout i okamžiky naděje.“⁴³

V závěru textu autorka formuluje větu, ze které vyplývá, že by kniha mohla ve společnosti vzbudit více zájmu o pěstounství. Myslím si, že tímto tahem zakoření i ve čtenáři jakýsi poplašný pocit, že je v České republice pěstounů málo a že by se situace měla či mohla změnit.

Z etického hlediska se mi zdají oba texty neutrální, ani v jednom jsem nenalezla nic, co by mě svým způsobem pohoršilo, nebo u čeho bych se zásadně pozastavila vzhledem k odlišnému typu mediálního obsahu.

6 ETICKÉ ZHODNOCENÍ ČLÁNKU POMOCÍ POTTER BOXU

Potter Box je metoda, která napomáhá při rozhodování v etických otázkách – tedy třeba novinářům při přípravě publikací o určitém tématu/události. Tuto metodu poprvé použil profesor Ralph B. Potter, Jr. a tvrdí, že každé etická dilema má čtyři klíčové složky (definici, hodnoty, principy a loajality), prostřednictvím kterých lze provést analýzu dilematu, a pomocí této metody jasněji vyvstanou všechny aspekty jevu. Je však důležité poukázat na to, že každý jedinec dojde k jinému závěru, protože

⁴³ HEJDOVÁ, Irena. *Počet dětí v ústavech klesá, šťastné konce vždy nemají*. s. 4.

se jeho rozhodování odráží na odlišných hodnotách, které uznává, nebo se přiklání k jiným principům a loajalitám.⁴⁴

Definice je v této metodě chápána jako výklad veškerých faktů a informací, bez jakéhokoli subjektivního vhledu. **Hodnoty** se již vztahují k jednotlivcům, např. novinářské hodnoty mohou být *profesní* (hledání pravdy, transparentnost atd.); *právní* (všichni lidé jsou si před zákonem rovni); *vlastenecké*; *náboženské*; *založené na svobodě* a další. Užití **etických principů** je pro použití Potter Boxu zásadní. Jednotlivé principy se mohou vzájemně kombinovat, jejich užití nám pomůže k vytvoření finálního úsudku. Potter k analýze nabízí např. myšlenky Aristotela (etika ctnosti), Kantův kategorický imperativ (etika povinnosti), Millův Utilitarismus (etika užitku), Rawlův závoj nevědomosti (etika práva) či princip Žido-křesťanské etiky založený na lásce. Poslední krok je určení **loajalit**, komu patří primární loajalita a jakou roli hraje ve finálním rozhodování (např. vůči sobě samému, ke společnosti či k profesi).⁴⁵

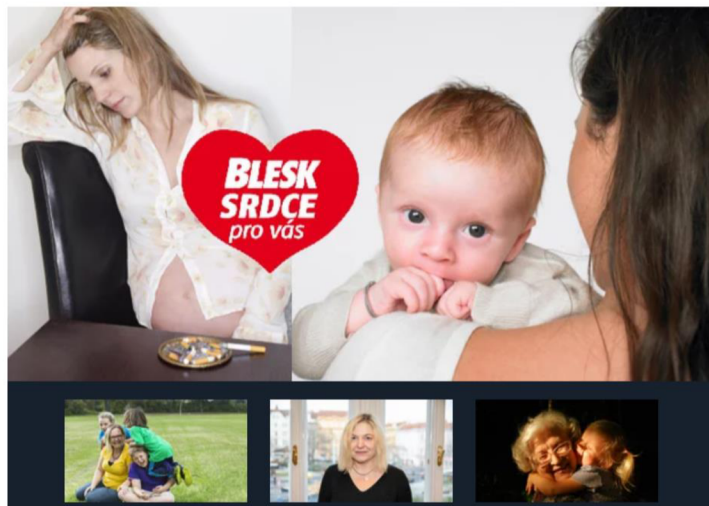
K analýze etické roviny mediální reprezentace tématu pěstounství jsem zvolila článek z *Blesku.cz* *Srdce pro vás* (charitativní projekt Blesku) s titulkem „Pěstounka Martina otevřeně: Zlobím se na maminky, které v těhotenství braly drogy“ (viz obrázek 10 a obrázek 11).

⁴⁴ *Using Potter's Box to Make Ethical Decisions in Media* [online]. [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: https://michellebalmeo.files.wordpress.com/2013/07/potters_box.pdf

⁴⁵ Tamtéž.

Pěstounka Martina otevřeně: Zlobím se na maminky, které v těhotenství braly drogy

1. března 2023

Odvrhnou je, nechtějí se o své děti starat. Sami vyrůstali v problémové rodině či ústavní péči a nikdo je nenaučil o potomky pečovat. Nebo by mámy a tátové lásku dali, nemají však bytové podmínky a peníze. I proto jsou v Česku pěstouni.

Ne vše je v pěstounství zalité sluncem, jak se může na první pohled zdát. O jeho temné stránce pro Blesk promluvila žena, která už pomohla hodně dětem. Musí však zůstat v anonymitě, aby se nedostala do sporu s biologickými rodiči mrňat, o něž pečuje, či dokonce s úřady.

„Téměř všechny děti, o které jsem se starala, jsou z nesledovaného těhotenství a jejich rodiče mají nějakou závislost na návykových látkách,“ začala vyprávět paní Martina. Už několikrát přebrala děti ve velmi špatném, dokonce hrozném stavu. „Špinavé, zanedbané, hladové. K tomu se přidává i trauma, které prožily,“ popisuje.

David (15) s Downovým syndromem filmuje s Aňou! Pěstounka popsala náročný casting

Řada mrňat má také kvůli matce, která brala během gravidity drogy, abstinenční příznaky. Musejí užívat léky na jejich potlačení. Velký počet maminek, jejichž dítě je potřeba vzít do péče, podle ní pochází z dětských domovů. „Neprožily hezké dětství a vlastně se tu rodinnou péčí neměly kde naučit,“ myslí si.

Obrázek 10. Zdroj: Anopress (Blesk.cz)⁴⁶

⁴⁶ KONÍČEK, Tomáš. *Pěstounka Martina otevřeně: Zlobím se na maminky, které v těhotenství braly drogy*. Online. In: Blesk.cz. 2023. ISSN 1213-8991. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/736805/pestounka-martina-otevrene-zlobim-se-na-maminky-ktere-v-tehotenstvi-braly-drogy>. [cit. 2024-04-01].

Často matky dítě opustí po porodu. „To, když přijdou do porodnice, identitu sdělí jen jednomu pracovníkovi a nikdo se o ní nedozví, a ona tam pak dítě nechá,“ líčí Martina a jedním dechem dodává, jak důležité a smysluplné je pomáhat takovým mrňouskům.

„Je vždy úžasné, když vidíte, že děti díky péči dokážou porazit i velké zdravotní problémy. A když se po letech dozvíte, že získaly nové dobré rodiče, učí se nějakému oboru, studují třeba střední školu, a nejsou problémové, to zahřeje,“ dodává.

Lenka vychovává už 20. děťátko! Za vším stojí slib za záchranu nemocné dcery

Co je v zájmu dítěte?

Děti v pěstounské péči mají právo znát biologickou rodinu. Často to může být dost problematické. „Říká se, že znát svoje rodiče je v zájmu dítěte, ale pořád by mělo být v jeho zájmu šťastné a zdravé dětství,“ má jasno pěstounka a doplňuje, že biologická rodina by si měla splnit nejprve povinnosti, a pak teprve by měla mít práva. Naráží tak na skutečnost, že se děti mohou s biologickými rodiči za určitých podmínek stýkat a nevidí u nich například řád jako v nové rodině, a mají pocit, že by se jim tam žilo lépe.

K rodině a zase zpět

Zákony a práva v České republice podle pěstounky přejí biologickým rodinám. „Náš systém se snaží ospravedlnit biologickou rodinu, za určitých podmínek do ní děti vrátet a rodinám pak všemožně pomáhat. Chápu to. Ale zároveň vnitřně bojuju s tím, jestli je to v zájmu dítěte nebo není,“ uvažuje a dodává, že mnohdy se dítě znovu k pěstounům vrací. „A traumat na jeho duši přibývá,“ konstatuje a přidává: „Je i dost příběhů, kdy se dítě vrací zpět do biologické rodiny po letech soužití v pěstounské rodině. Zvažovat, co je v zájmu dítěte, je velmi složité. Soudy ne vždy přihlíží na názor samotného dítěte,“ dodává.

Valdíkoví (5) v srdíčku cinká kovová chlopeč: Prognóza je nejistá, říká maminka

Utěk a ožívání

Když přijímá pěstounka dítě a ví, co se s ním dělo, cloumají s ní emoce. „Musím se nejdříve vypořádat s vlastní zlobou na tu maminku. Třeba, že i když je těhotná, tak bere drogy,“ říká Martina. Vzpomíná na příběh, kdy žena kvůli drogám porodila předčasně. „V nemocnici jí lékaři vykapali kortikoidy na dozrání plic miminka. Ona pak utekla a začala rodit sama někde venku. Děťátko následně museli lékaři ožívovat,“ vzpomíná na příběh jednoho caparta.

Pomáhají neziskovky

Pětouni musí mít v České republice ze zákona vždy tzv. spolupracující organizaci. Působí jich tady více než dvě desítky. Jejich posláním je zajištění spokojeného života opuštěných dětí uprostřed rodiny, které tak nemusí prožívat začátek života v ústavních zařízeních.

Obrázek 11. Zdroj: Anopress (Blesk.cz)⁴⁷

6.1 Definice

Článek nalezneme v *Blesku Srdce pro vás*⁴⁸, což je charitativní projekt tohoto média. Již v titulku je užito slovo „drogy“ (navíc v kontextu těhotenství), což je samo o sobě poměrně tabuizované téma. Můžeme odhadovat, že proto přiláká pozornost čtenářů. Užité fotografie jsou velice explicitní, vidíme těhotnou ženu sedící u popelníku s cigaretami, hned vedle ní je tvář batolete.

Obsah článku tvoří rozhovor s pěstounkou, která hovoří o svých pocitech vůči drogově závislým těhotným ženám, které často po porodu své dítě opustí. Respondentka sama převzala do pěstounské péče několik dětí z podobných podmínek. Vyjadřuje se i k českému zákonodárství v kontextu pěstounské péče a k tomu, zda je v zájmu dítěte stýkání se se svými biologickými rodiči či nikoliv. Zmiňuje se ale také o tom, jak je pro ni důležité a smysluplné být pěstounkou.

Samotný text je proložený výpověďmi respondentky, která zůstala v anonymitě. Autor její výroky doplňuje stručnými faktickými informacemi, přičemž v závěru se zmiňuje o neziskových organizacích pomáhajících pěstounským rodinám. Zde také nalezneme fotografie spjaté s konkrétní pražskou organizací Rozum a cit doprovázející pěstouny. Jazyk autora je spisovný, používá ale nespisovné a zabarvené výrazy jako „mrňata, mrňousci, capart, ...“.

⁴⁷ KONÍČEK, Tomáš. *Pěstounka Martina otevřeně: Zlobím se na maminky, které v těhotenství braly drogy*. Online. In: Blesk.cz. 2023. ISSN 1213-8991. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/736805/pestounka-martina-otevrene-zlobim-se-na-maminky-ktere-v-tehotenstvi-braly-drogy>. [cit. 2024-04-01].

⁴⁸ Blesk Srdce pro vás je charitativní projekt Blesku založený na principu vyhledávání a zveřejňování konkrétních problémů jednotlivců a organizací, které k řešení daného osudu pomáhají.

6.2 Hodnoty

Hodnoty, které dle mého názoru nejvíce vystupují, jsou morální a profesní. Profesní hodnota je zde důležitá, protože autor informoval veřejnost o daném problému z hlediska svého novinářského postavení (nyní nepřihlížím k tomu, jakým způsobem to provedl). Poukázal na to, že existuje náhradní rodinná péče v podobě pěstounství, a také na to, že být pěstounem není tak jednoduché, jak se může zdát. Mnoho dětí, které jsou přijímány do pěstounských rodin, často přicházejí z rizikových podmínek, například i z prostředí užívání návykových látek. Může se stát, že tento až naturalistický výklad autora může případné zájemce o pěstounství po přečtení článku odradit. Mohou se vyskytnout pochyby, otázky typu: Mám na to se postarat o dítě, které pochází z takových podmínek? Jsem schopen/na zvládnout případné abstinenční příznaky u dítěte, které bylo v těhotenství ovlivněno návykovými látkami?

Otázkou zůstává, co je tedy „správnější“ – zda o tématu pěstounství psát „sluníčkově“ a výše zmíněné komplikace vůbec nezdůrazňovat? Mohlo by se tak jednat o jakousi hodnotu společenské zodpovědnosti, kdy by autor šel směrem osvěty, dopředu by čtenáře či potenciální zájemce o pěstounství neodradil a vlastně je možná i přesvědčil o tom, že pěstounství je správná volba a jeho rizika nejsou až tak vážná. Stejně tak na danou situaci můžeme pohlížet opačně, zda není „správnější“ veškeré zmíněné komplikace zmínit, aby si čtenáři či potenciální pěstouni byli vědomi případných rizik, ale na úkor možného odrazení při rozhodování, zda si dítě do PP vzít či nikoliv.

Zde už se pohybujeme i v hodnotě morální, jelikož jsme v prostředí výchovy, rodiny a péče o děti. Autor píše otevřeně o těhotných ženách užívajících návykové látky, o abstinenčních příznacích u dětí, ale také o útěku z porodního sálu a rizikového porodu, kde muselo dojít až k oživování miminka. Zároveň zde do kontrastu staví pěstounku, která již několik dětí z těchto podmínek přijala do pěstounské péče a která vyjadřuje své subjektivní negativní emoce vůči konkrétním rodinným situacím.

Myslím si, že jak autor, tak i každý čtenář si udělá vlastní morální soud o tom, co je „dobré“ nebo co je „špatné“.

6.3 Etické principy

Myslím si, že zde lze aplikovat princip žido-křesťanské etiky založený na lásce. Text vzbuzuje emoce, píše se v něm o péči o ty, kteří ji potřebují, o starosti o slabé a ohrožené děti. Využít se dá ale také princip utilitaristický, jehož cílem je předcházet bolesti a učinit společnost šťastnou (zde ve formě osvěty, informování o tématu, možném vzbuzení zájmu o PP atd.). Prostřednictvím emocí tak může utilitaristický přístup vzbudit solidaritu ve společnosti jak vůči ohroženým dětem, tak vůči pěstounům.

6.4 Loajality

Loajalitu zde můžeme připsat především pěstounům, ohroženým dětem, organizacím poskytující doprovázení pěstounů, společnosti jako celku, ale i ministru práce a sociálních věcí či orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD). Loajalita autora k sobě samému či vůči zaměstnavateli zde může být vyzdvihnuta například v kontextu toho, zda byla profesně naplněna, zda například užití různých výrazů či volba fotografií autorovy myšlenky spíše nezdiskreditovala.

Z hodnocení pomocí Potter Boxu pro mě vyplývá, že se vyplácí nahlížet na danou problematiku z vícero pohledů. Nejsilnějším aspektem, kde jsem sama byla nucena se pozastavit nad svými úvahami, bylo, jakým způsobem o PP tedy psát. Zda „sluníčkově“, či „méně sluníčkově/naturalisticky“. Ideální by samozřejmě bylo zůstat objektivní a dát prostor se k tématu vyjádřit vícero stranám, někdy se ale jedná o téma tak choulostivé, že to zkrátka není možné a autor do něj tudíž vtiskne i kus svého názoru, jako se stalo i v tomto případě. V tomto článku autor bohužel pro popis situace

a pojmenování dětí používá výrazy jako „mrňata, mrňousci, capart, ...“, což se vzhledem k závažnosti tématu dle mého názoru příliš nehodí a může se stát, že článek ztratí na své výpovědní hodnotě. A jak jsem zmínila výše, jak autor, tak i každý čtenář si udělá vlastní morální soud o tom, co je „dobré“ nebo co je „špatné“.

7 MEDIÁLNÍ VÝSTUP

Jako svůj hlavní mediální výstup jsem si zvolila rozhlasový ateliér, proto jsem tvořila podcast pod názvem *Odpustil jsi mámě a tátovi?* Podcast pojednává o pěstounské péči, o vyrůstání u pěstounů, o pocitech a následcích dospívání u náhradních rodičů. Vedoucí mé práce je Mgr. Michaela Vetešková. V podcastu účinkují dva respondenti, Adéla a Rostislav, kteří si vzhledem k choulostivému tématu přáli zůstat anonymní. Stopáž podcastu je 17 minut složených ze dvou lidských příběhů a publicistických vstupů autorky.

Mým vedlejším mediálním výstupem je text v podobě anonce, který jsem sepsala pod vedením Mgr. Ivany Pustějovské.

Odkaz na výstup: <https://owncloud.cesnet.cz/index.php/s/hV0aelE7MXTXM92>

7.1 Anonce

Nepoznali pravou lásku matky a otce – oba se jich zřekli – proto vyrůstali u pěstounů. Jaké to je od narození vědět, že tě někdo nechtěl? I to zazní v podcastu Marie Anny Mazákové o fenoménu pěstounské péče v Česku. Pod názvem *Odpustil jsi mámě a tátovi?* vznikl v rámci bakalářské práce tento podcast na Katedře komunikace CMTF UP v Olomouci. Svůj příběh v něm řekne nastávající maminka Adéla a vysokoškolský student Roša.

V podcastu je použita skladba Welcome Home, Son od Radical Face.

ZÁVĚR

Cílem práce byl popis jednotlivých aspektů náhradní rodinné péče a zaměření se konkrétně na pěstounskou péči, i analýza toho, jakým způsobem je pěstounská péče reprezentována v médiích.

Instituce rodiny je pro náhradní rodinnou péči klíčová. Z dnešního pohledu je rodina místem, kde dítě přejímá veškeré hodnoty a normy a kde se adaptuje na život ve společnosti. Děti, které z jakéhokoliv důvodu nemohou být vychovávány ve své biologické rodině, se těmto normám musí naučit. Aby se (pokud možno) vyhnulo ústavní péči, nastupuje na řadu náhradní rodinná péče.

Pěstounské péči jsem se ve své práci věnovala nejvíce. Otevřela jsem témata motivace pěstounů, ale i výběrového řízení pěstounů. Následnou část textu tvoří dvě analýzy toho, jak je pěstounství reprezentováno v médiích. První výzkum jsem prováděla v databázi českých médií Anopress. Výsledky analýzy jsem rozdělila do tabulky o deseti kategoriích, zaměřila jsem se ale pouze na tři z nich, protože mi přišly nejzajímavější: do první kategorie spadal „nábor“ pěstounů a překážky ve výběrovém systému, druhá kategorie byla charakteristická finanční stránkou a tou utvořeným předsudkům vůči pěstounům a třetí kategorii tvořily články, které pojednávaly o homosexuálních párech pěstounech, které jsou v některých věcech limitovány až diskriminovány s ohledem na právní úpravu registrovaného partnerství.

Nedostatek pěstounů a jejich nábor jsem do analýzy zařadila proto, že toto téma se dle mého názoru vystupňuje po roce 2025, kdy má dojít ke zrušení kojeneckých ústavů. Po této události přibude určitý počet dětí, o které se bude potřeba postarat. Pěstounů je ale už nyní nedostatek. Proto se v článcích používají formulace, které „nabádají“ lidi k podání žádosti o pěstounství.

Nemile mě při psaní práce překvapil fakt, že v českém zákoně existuje skulinka, kvůli které mají homosexuální páry znevýhodnění v jedné z dávek pěstounské péče. Myslím si, že je potřeba to změnit, aby se šance pro všechny srovnaly. Tímto způsobem

totiž trpí nejen samotní pěstouni, ale diskriminace se dotýká i dětí v péči pěstounů homosexuálů. Vím, že pěstounství není jednoduché, a přeji si, aby mu média šla naproti, nikoliv mu (i když nevědomky) škodila.

Rozbor jsem rozšířila dále a zaměřila jsem se na dva konkrétní texty z odlišných mediálních obsahů, volnočasového časopisu a nezávislého deníku. Oba texty jsem dle vlastního uvážení eticky zhodnotila. Následovala také analýza vybraného textu za užití metody Potter Boxu, k tomuto rozboru jsem použila článek z *Blesku.cz*. Cílem bylo zjistit, jak je prostřednictvím tohoto média o tématu informováno. Pro průzkum jsem aplikovala metody Potter Boxu, ze kterých vyplynuly různé hodnoty a loajality, které se mohou pro každého čtenáře lišit.

Informování o pěstounské péči prostřednictvím médií může být oříšek, někdy se může zdát, že pozitivní a „sluníčkové“ texty jsou nepřesné a zkreslují realitu pěstounství, které má i svá rizika. Oproti tomu články, které tato rizika přenášejí do popředí mohou případné zájemce o pěstounství odradit. Nemám v pravomoci hodnotit, co je „správné“ a co je „špatné“, obě varianty mají své výhody a nevýhody. Myslím si však, že je z pohledu autora při psaní jakýchkoli článků důležité zachovat neutralitu a objektivitu a nechat čtenáře/ky, aby si svůj morální soud vyřešili sami.

ANOTACE

Ve svém bakalářském projektu jsem poukázala na to, jakým způsobem se mediálně prezentuje téma pěstounské péče a nakolik je toto mediální zpracování etické. Práce je vytvořena formou rešerší odborných zdrojů a obsahuje jak teoretickou část se základními pojmy náhradní rodinné péče, tak analytickou část. K analytické části výzkumu mediálního zpracování tématu pěstounské péče jsem využila databázi českých médií Anopress. Rozebrala jsem tři konkrétní články z odlišných časopisů a deníků. Pro svůj praktický projekt jsem zvolila podcast, ve kterém jsem vedla rozhovory se dvěma respondenty, kteří vyrostli v pěstounské péči.

Příjmení a jméno autora: Mazáková Marie Anna

Název fakulty a katedry: Cyrilometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Katedra komunikace

Název bakalářského projektu: Pěstounská péče jako náhradní rodinná péče a jak se zobrazuje v médiích

Jméno vedoucího bakalářského projektu: Mgr. Renáta Sedláková, Ph.D.

Počet stran: 46

Počet příloh: 0

Počet titulů použité literatury: 23

Rok obhajoby: 2024

Klíčová slova: pěstounská péče, pěstounství, etika, média

ABSTRACT

In my bachelor project, I pointed out the ways in which the topic of foster care is presented in the media and how ethical this media treatment is. The work is created by using reference resources and contains both a theoretical part with basic concepts of substitute family care and an analytical part. I used the Czech media database Anopress to analyse the research of media treatment of the topic of foster care. I analysed three specific articles from different magazines and journals. For my practical project, I have created a podcast in which I interviewed two respondents who had grown up in foster care.

Author's surname and first name: Mazáková Marie Anna

Name of the faculty and study programme: The Sts. Cyril and Methodius Faculty of Theology, Palacký University in Olomouc, Ethics and Culture in Media Communication

Title of bachelor project: Foster care as a substitute family care and how it is reflected in the media

Name of the supervisor of the bachelor project: Mgr. Renáta Sedláková, PhD.

Number of pages: 46

Number of appendices: 0

Number of titles of literature used: 23

Year of defence: 2024

Keywords: foster care, ethics, media

ZKRATKY

NRP: náhradní rodinná péče

PP: pěstounská péče

OSPOD: Orgán sociálně-právní ochrany dětí

BIBLIOGRAFIE

BUBLEOVÁ, Věduna. *Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka*. 3., přeprac. vyd. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, 2014. ISBN 978-80-87455-19-7.

Dobrý pěstoun: náhradní rodinná péče v ČR. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, 2018. ISBN 978-80-907053-2-6.

KOVAŘÍK, Jiří; MATĚJČEK, Zdeněk; BENEŠOVÁ, Lucie; KOLUCHOVÁ, Jarmila a BUBLEOVÁ, Věduna. *Osvojení a pěstounská péče / Zdeněk Matějček, ed. ; Jarmila Koluchová ... [et al.]*. 2002. ISBN 8071786373.

PAZLAROVÁ, Hana. *Pěstounská péče: manuál pro pomáhající profese / Hana Pazlarová (ed.)*. 2016. ISBN 9788026210207.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Vybraná sociologická témata: kapitoly ze sociologie pro kombinované studium*. V Českých Budějovicích: Jihočeská univerzita, 2009. ISBN 978-80-7394-178-9.

SOBOTKOVÁ, Irena a OČENÁŠKOVÁ, Veronika. *Pěstounská péče očima dospělých, kteří v ní vyrostli: trendy vs. zkušenosti / Irena Sobotková, Veronika Očenášková*. 2013. ISBN 9788024438214.

VILÉMOVÁ, Helena; JURÁSKOVÁ, Helena a BALÁŠOVÁ, Anna. *Most do bezpečí, aneb, Pěstounská péče na přechodnou dobu zblízka / Helena Vilémová, Anna Balášová, Helena Jurásková*. 2022. ISBN 9788011016456.

ZEZULOVÁ, Dagmar. *Pěstounská péče a adopce / Dagmar Zezulová*. 2012. ISBN 9788026200659.

7.2 Online zdroje

DE MAEYER, Skrallan, et al. Motivation for foster care. *Children and Youth Services Review* [online]. 2014, Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.chidyouth.2013.11.003>

FIŠEROVÁ, Vlasta. Rodina. In: *Sociologická encyklopedie* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 10. 11. 2018. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Rodina>

HEJDOVÁ, Irena. *Počet dětí v ústavech klesá, šťastné konce vždy nemají*. Online. Deník N. 2023, č. 214. s. 4.

HRONOVÁ, Zuzana. *Poslední rok kojeneckých ústavů. Stát musí rychle sehnat pěstouny*. Deník.cz [online]. 2024. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/zakon-o-socialne-pravni-ochrane-deti-zmena-osvojeni-pestounska-pece.html

KONÍČEK, Tomáš. *Pěstounka Martina otevřeně: Zlobím se na maminky, které v těhotenství braly drogy*. Online. In: Blesk.cz. 2023. ISSN 1213-8991. Dostupné

z: <https://www.blesk.cz/clanek/736805/pestounka-martina-otevrene-zlobim-se-na-maminky-ktere-v-tehotenstvi-braly-drogy>.

MPSV, *Formy náhradní rodinné péče* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 1. 2. 2023. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/formy-nahradni-rodinne-pece>

NEAGOE, Alexandru; NEAG, Doina Larisa Maria; LUCHEȘ, Daniel. *Reasons to care: Personal motivation as a key factor in the practice of the professional foster carer in Romania*. In: *Plos one*, [online]. 2019. Dostupné z: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0222716>

POKORNÁ, Kateřina. "NEJHEZČÍ JE VIDĚT, jak jsou šťastné.". Blesk pro ženy [online]. 2023, č. 47. s. 64. ISSN 1214-6358. Dostupné z: <http://zena.blesk.cz/>

RAMBOUSKOVÁ, Bohdana. *Iniciativa Jsme fér. Tátové Martin a Filip: Požadavky na pěstouny jsme plnili jako dvojice, dál už nás úřady jako rodinu neuznávají*. Praha. 8. 2. 2021. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/pribeh_gay_pestouni

Středisko náhradní rodinné péče, *Pěstounská péče* [online]. Praha: © Středisko náhradní rodinné péče. Dostupné z: <https://nahradnirodina.cz/pestounska-pece>

Středisko náhradní rodinné péče, *Pěstounská péče na přechodnou dobu* [online]. Praha: © Středisko náhradní rodinné péče. Dostupné z: <https://nahradnirodina.cz/pestounska-pece-na-prechodnou-dobu>

ULA. Blesk.cz. *Gay pár má děti v pěstounské péči: Dvě třetiny Čechů jim fandí, dočasných rodičů je málo* [online]. Praha: © 2001 - 2023 Copyright CZECH NEWS CENTER a.s. a dodavatelé obsahu, 28. 6. 2021. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/683159/gay-par-ma-deti-v-pestounske-peci-dve-tretiny-cechu-jim-fandi-docasnych-rodicu-je-malo.html>

Using Potter's Box to Make Ethical Decisions in Media [online]. Dostupné z: https://michellebalmeo.files.wordpress.com/2013/07/potters_box.pdf

VOKURKOVÁ, Iva. iRozhlas. *Pěstounem rychleji. Ministerstvo chce zrychlit nábor zájemců, dlouhé čekání je odrazuje* [online]. Praha: © 1997-2023 Český rozhlas, 15. 2. 2023. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/pestounska-pece-pestouni-pravidla_2302152210_ako

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, o pěstounské péči. In: *Zákony pro lidi* [online]. Praha: ©AION CS, 2010-2023. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359?citace=1#cast5>